

ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΟΥ 17^{ου} ΑΙΩΝΑ (Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 206)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Ν. ΛΙΤΣΑΡΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΩΡΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ: σε συνεννόηση με τη διδάσκουσα

Email: nlitsardopoulou@asfa.gr

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στο σεμινάριο αυτό παρουσιάζονται σημαντικές θεωρίες και κριτικές τοποθετήσεις του 17^{ου} αιώνα, με κύριους εκπροσώπους τους Karel van Mander, Roger de Piles, Joachim von Sandrart, André Félibien, Giovanni Pietro Bellori, και με κεντρικό πεδίο αναφοράς τη ζωγραφική των Κάτω Χωρών του 17^{ου} αιώνα. Ενδεικτικά, από τον 18^ο αιώνα συζητώνται οι σχετικές θέσεις του Diderot, από τον 19^ο αιώνα παρουσιάζονται οι απόψεις των Delacroix, Baudelaire, ενώ μελετώνται επίσης διαφορετικές σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη θεωρία και στην εικαστική παραγωγή του 17^{ου} αιώνα (Eddy de Jongh, Eric Jan Sluijter, Ivan Gaskell, Herman Roodenburg, Celeste Brusati, Walter Melion, Svetlana Alpers, John Michael Montias, το έργο της ομάδας Rembrandt Research Project, Mariët Westermann, κ.ά.). Πολλές από τις θέσεις αυτές εξετάζονται απέναντι στο μοντέλο Panofsky και τη μέθοδο της συμβολικής αποκωδικοποίησης του περιεχομένου των έργων. Στόχος του σεμιναρίου είναι να παρουσιάσει τις διαφορετικές δυνατότητες πρόσληψης, κατανόησης και νοηματοδότησης του εικαστικού υλικού μέσα από τη χρήση διαφορετικών μεθοδολογικών εργαλείων, τους διαφορετικούς τρόπους θέασης της ζωγραφικής παραγωγής της υπό εξέταση περιόδου ανάλογα με τη μεθοδολογική θέση του ερευνητή. Αλλιώς, να εξετάσει πώς το εικαστικό υλικό-αντικείμενο ανασκευάζεται σε συνάρτηση με τον θεατή-υποκείμενο. Οι θεματικές που θα συζητηθούν στο παραπάνω πλαίσιο περιλαμβάνουν το ζήτημα της έκφρασης των συναισθημάτων, τη διαχείριση του ανθρώπινου σώματος, την αποτύπωση της καθημερινότητας, το ερώτημα της αληθοφανούς αναπαράστασης της πραγματικότητας στη ζωγραφική, το ζήτημα της κριτικής στην τέχνη της περιόδου, ζητήματα αισθητικής κ.ά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Λιτσαρδοπούλου, Ναυσικά. *Τα Συναισθήματα και το Υψηλό. Η Αντίληψη της Έκφρασης τους στην Ιστορική Ζωγραφική του Rembrandt*. Αθήνα, Εκδόσεις Ευρασία, 2019

Προσεγγίσεις της Καλλιτεχνικής Δημιουργίας από την Αναγέννηση έως τις μέρες μας. (επιμ. Νίκος Δασκαλοθανάσης). Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη, 2008

Λιτσαρδοπούλου, Ναυσικά. *Η Ζωγραφική Παραγωγή των Κάτω Χωρών κατά τον 17ο Αιώνα*. Αθήνα, Εκδόσεις Ι. Σιδέρης, 2015

Sutton, Peter C. et al. *The Age of Rubens*. Boston, Ghent: Museum of Fine Arts, Ludion Press, 1993

Luijten, Ger, Ariane van Suchtelen (επιμ.) *Dawn of the Golden Age. Northern Netherlandish Art 1580-1620*. Amsterdam, Zwolle: Rijksmuseum: Waanders Uitgevers, 1993

Belkin, Kristin Lohse. *Rubens*. London: Phaidon Press, 1998

Westermann, Mariët, *Rembrandt*. London: Phaidon Press, 2000

Litsardopoulou, Nafsika. "On the Expression of Emotions in Rembrandt's Art", in *Philosophia*, 2016. doi:10.1007/s11406-016-9788-6

Ερευνητικά ζητήματα στην ιστορία της τέχνης από τον ύστερο μεσαίωνα μέχρι τις μέρες μας. (επιμ. Άρης Σαραφιανός, Παναγιώτης Ιωάννου). Αθήνα: Εκδόσεις Ασίνη, 2016

Πανόφσκυ, Έρβιν. *Μελέτες Εικονολογίας. Ουμανιστικά θέματα στην Τέχνη της Αναγέννησης*. (μτφ. Ανδρέας Παππάς). Αθήνα: Νεφέλη, 1991

Panofsky, Erwin, "Jan van Eyck's Arnolfini Portrait", *The Burlington Magazine for Connoisseurs* (March 1934), vol. 64, no. 372, σς. 117-127

Miedema, Hessel. (επιμ.) *Karel van Mander. Den Grondt der Edel Vry Schilderkonst, Uitgegeven en van Vertaling en Comentaar Voorzien door H. Miedema*. Utrecht: Haentjens, Dekker en Gumbert, 1973

Melion, Walter S. *Shaping the Netherlandish Canon. Karel van Mander's Schilder-Boeck*. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1991

Λιτσαρδοπούλου, Ναυσικά. «Ο Karel van Mander και η σύγχρονη θεωρία της τέχνης», στο *Προσεγγίσεις της Καλλιτεχνικής Δημιουργίας από την Αναγέννηση έως τις μέρες μας*, σς. 379-398

Κλάγκα, Νότη. «Η κριτική στον Καραβάτσο κατά τον 17^ο αιώνα», στο *Προσεγγίσεις της Καλλιτεχνικής Δημιουργίας από την Αναγέννηση έως τις μέρες μας*, σς. 321-358

Mancini, Giulio, Giovanni Baglione, Giovanni Bellori. *Lives of Caravaggio*. London: Pallas Athene, 2005

Bellori, Giovanni Pietro. «Η Ιδέα του ζωγράφου, του γλύπτη και του αρχιτέκτονα, επιλεγμένη από τις φυσικές ομορφίες, η οποία υπερβαίνει τη φύση (1664)» (Μτφ. Τιτίνα Κορνέζου). *Ιστορία της Τέχνης*. Τεύχος 1 (Χειμώνας 2013), σς. 150-161

Westermann, Mariët. “After Iconography and Iconoclasm: Current Research in Netherlandish Art, 1566-1700”. *The Art Bulletin*, Vol. 84, No. 2 (June 2002), σς. 351-372

Franits, Wayne (επιμ.). *Looking at Seventeenth-Century Dutch Art. Realism Reconsidered*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997

Montias, John Michael. *Artists and Artisans in Delft. A Socio-Economic Study of the Seventeenth Century*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1982

Muller, Jeffrey M. “Private Collections in the Spanish Netherlands: Ownership and Display of Paintings in Domestic Interiors”, στο *The Age of Rubens*, σς. 195-206

Bremmer, Jan, Herman Roodenburg. *Πολιτισμική Ιστορία του Χιούμορ. Από την Αρχαιότητα έως τη Σημερινή Εποχή*. (Μτφ. Γιώργος Δίπλας). Αθήνα: Εκδόσεις Πολύτροπον, 2005, σς. 111-123

Bremmer, Jan, Herman Roodenburg (επιμ.). *A Cultural History of Gesture*. Ithaca, New York: Cornell University Press, 1991

Baer, Ronni et al. *Class distinctions: Dutch painting in the age of Rembrandt and Vermeer*. Boston: Museum of Fine Arts, 2015

Kloek, Wouter. «Η Ολλανδική ζωγραφική του 17^{ου} αιώνα, η τέχνη των ταλαντούχων ειδικών», στο Αγγέλα Ταμβάκη, Sander Paalberg (επιμ.) *Ο χρυσός αιώνας της ολλανδικής ζωγραφικής από τη συλλογή του Μουσείου της Dordrecht*. Αθήνα: Εθνική Πινακοθήκη/Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου, 2002, σς. 18-37

Alpers, Svetlana. *The Art of Describing. Dutch Art in the Seventeenth Century*. Chicago: The University of Chicago Press, 1983

Alpers, Svetlana. *Rembrandt's Enterprise. The Studio and the Market*. Chicago: The University of Chicago Press, 1988.

Λιτσαρδοπούλου, Ναυσικά. «Αφηγηματικές Πρακτικές της Φλαμανδικής και Ολλανδικής Ιστορικής Ζωγραφικής του 17^{ου} Αιώνα: Η Περίπτωση του Rubens και του Rembrandt.» Στο *Ερευνητικά ζητήματα στην ιστορία της τέχνης*, σς. 87-100.

Walker, Suzanne J. “Rubens’ Victims: Images of the Assaulted Male Body”, στο Cordula van Wyhe (επιμ.). *Rubens and the Human Body*. Turnhout, Belgium: Brepols Publishers, 2018, σς. 157-74.

De Clippel, Karolien. “Defining Beauty: Rubens's Female Nudes.” *Nederlands Kunsthistorisch Jaarboek (NKJ) / Netherlands Yearbook for History of Art*, vol. 58, 2007, σς. 110–137. *JSTOR*, www.jstor.org/stable/24707931.

Sluijter, Eric Jan. *Rembrandt and the Female Nude*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2006

Chapman, H. Perry. *Rembrandt’s Self- Portraits. A Study in Seventeenth-Century Identity*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1990

Brusati, Celeste. *Artifice and Illusion. The Art and writing of Samuel van Hoogstraeten*. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1995

Ho, Angela. “Gerrit Dou’s Enchanting Trompe l’Oeil: Virtuosity and Agency in Early Modern Collections”, *Journal of Historians of Netherlandish Art*. Vol. 7: 1 (2015), σς. 1-13

Wetering, Ernst van de. “Rembrandt’s Manner: Technique in the Service of Illusion”, στο Christopher Brown, Jan Kelch, Pieter van Thiel. *Rembrandt: the Master and his Workshop. Paintings*. New Haven and London: Yale University Press, 1991, σς. 12-39

Wetering, Ernst van de. *Rembrandt. The Painter Thinking*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2016

Bikker Jonathan, Gregor J. M. Weber, et al. *Rembrandt. The Late Works*. London: National Gallery Company, 2014

Freedberg, David, Jan de Vries (επιμ.). *Art in History. History in Art: Studies in Seventeenth-Century Dutch Culture*. Santa Monica: The University of Chicago Press, 1991

Slive, Seymour. *Rembrandt and his Critics. 1630-1730*. Νέα Υόρκη: Hacker Art Books, 1988

Ντιντερό, Ντενί. *Αισθητικά*. (μτφ. Κλαίρη Μιτσοτάκη, εισαγ. Έπη Μελοπούλου-Αλούπη). Αθήνα: Εστία, 2003

Λιτσαρδοπούλου, Ναυσικά. «Ανάμεσα στη ζωγραφική καθημερινών σκηνών και στην ιστορική ζωγραφική. Όψεις της καλλιτεχνικής παραγωγής και αντίληψης κατά το δεύτερο μισό του δέκατου όγδοου αιώνα», στο Marie-Laure de Rochebrune, Catherine Gougeon (επιστ. επιμ.), Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Petit Laurence (επιμ.). *Le goût à la grecque. Όταν η Ελλάδα έγινε μόδα. Η γέννηση του Νεοκλασικισμού στη γαλλική τέχνη*. Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη και Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου, 2009, σς. 114-119

Delon, Michel. (επιμ.). *Denis Diderot. Salons*. Paris: Gallimard, 2008
Goodman, John. (επιμ.). *Diderot on art*. New Haven, London: Yale University Press, 1995

Mason, John Hope Mason, Robert Wokler (επιμ.). *Denis Diderot. Political Writings*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005

McQueen, Alison. *The Rise of the Cult of Rembrandt. Reinventing an Old Master in Nineteenth-Century France*. Άμστερνταμ: Amsterdam University Press, 2003